

Nr 122

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror; given Stockholms slott den 29 april 1966.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att statens monopol på tillverkning av tobaksvaror slopas vid utgången av år 1966.

Förslag

till

Lag**angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol
på tillverkning av tobaksvaror**

Härigenom förordnas, att lagen den 16 juni 1961 om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror skall upphöra att gälla vid utgången av år 1966. Bestämmelserna i 13 och 18—21 §§ gälla dock fortfarande beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden dessförinnan.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 1 april 1966.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *avskaffande av monopolet på tillverkning av tobaksvaror, m. m.*, och anför.

Inledning

I skrivelse den 28 oktober 1965 har styrelsen för *Svenska Tobaks Aktiebolaget* föreslagit, att statens monopol på tillverkning av tobaksvaror upphävs i samband med att gällande avtal mellan staten och bolaget om upplåtelse till bolaget av monopolrättigheten utlöper den 31 december 1966. Styrelsen har föreslagit vissa ändringar i tobaksskatteförordningen i anslutning härtill och förordat att avtalet slopas eller ändras. Vidare har styrelsen i sin skrivelse berört vissa frågor angående bolagsordningen och instruktionerna för de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i styrelsen och för den av Kungl. Maj:t förordnade jourhavande revisorn.

Över tobaksbolagets framställning har efter remiss yttranden avgetts av generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen, kommerskollegium (som överlämnat yttranden av handelskamrarna i Stockholm, Norrköping, Visby, Malmö, Göteborg, Borås, Karlstad, Örebro, Gävle, Sundsvall och Luleå), ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, statens pris- och kartellnämnd, Kooperativa förbundet, Sveriges Grossistförbund, Sveriges Industriförbund, Sveriges Köpmannaförbund, Tobakshandlarnas riksförbund, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) samt Landsorganisationen i Sverige (LO), som bifogat och som eget yttrande åberopat yttrande av Svenska Livsmedelsarbetareförbundet.

Nuvarande ordning

Gällande bestämmelser om *statens tobaksmonopol* finns i lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror (ändrad 1964: 336). Monopolrättigheten omfattar — med vissa undantag — tillverkning av tobaksvaror samt import av råtabak, avfall av tobak och arbetad tobak av sådant slag som används för tillverkning av tobaksvaror. Med tobaksvara förstås i detta sammanhang varje vara, som är tillverkad av tobak eller vari tobak i någon form ingår, såframt varan är avsedd eller ägnad att användas som njutningsmedel. Förpackning av tobaksvara och sådan varas förseende med utstyrsel eller med namn eller beteckning, ägnad att utmärka den såsom särskild vara, innefattas även i begreppet tillverkning av tobaksvara.

De nyss antydda undantagen innebär, att enskild person äger rätt att för eget bruk förfärdiga tobaksvaror och att nyssnämnda förpackningsförfarandena m. m. får ske i frihamn om förfarandet inte innebär blandning av olika tobaksvaror.

Tillverkning i riket av vara i vilken tobak ingår men som inte är avsedd eller ägnad som njutningsmedel — t. ex. växtskyddspreparat — får enligt 6 § monopollagen ske endast efter tillstånd av kontrollstyrelsen. För import av tobak som fordras för sådan tillverkning krävs också tillstånd av kontrollstyrelsen.

Bestämmelserna om *tobaksskatt* finns i förordningen den 16 juni 1961 (nr 394) om tobaksskatt (ändrad 1964: 337 samt 1965: 79 och 614). Sådan skatt utgår för vissa uppräknade tobaksvaror samt för cigarrettpapper i detaljförpackning och cigarretthylsor. Viss import i ringa omfattning är dock skattefri. Den som inom riket tillverkar tobaksvaror, cigarrettpapper i detaljförpackning eller cigarretthylsor för försäljning är skyldig att vara registrerad hos kontrollstyrelsen. Vidare kan den som inför tobaksvaror till riket under vissa förutsättningar efter ansökan bli registrerad hos kontrollstyrelsen. För registrerad inträder skattskyldigheten när varan levereras till köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning eller, vid avregistrering, ingår i hans lager. För annan än registrerad inträder skattskyldigheten när varan införs till riket.

När skatt skall utgå vid införsel är generaltullstyrelsen och i övriga fall kontrollstyrelsen beskattningsmyndighet.

Enligt 13 § förordningen om tobaksskatt äger Kungl. Maj:t utfärda för tillämpningen av förordningen erforderliga föreskrifter.

Rättigheten att inom riket tillverka tobaksvaror är enligt monopollagen förbehållen staten eller den åt vilken staten upplåter att utöva tillverkning. F. n. är monopolrättigheten upplåten till Svenska Tobaks Aktiebolaget genom avtal. Detta torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Av bolagets aktiekapital äger staten 89/90. Återstoden, som utgörs av preferensaktier, ägs av enskilda personer. Bolagets styrelse består av åtta ledamöter med fyra suppleanter. Av ledamöterna utser Kungl. Maj:t fyra, varav en som ordförande och en som vice ordförande. Av suppleanterna utser Kungl. Maj:t två. I styrelsen har ordföranden utslagsröst. För granskning av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning och bolagets räkenskaper finns en revision, bestående av fem revisorer jämte lika många suppleanter. I revisionen utser Kungl. Maj:t en jourhavande revisor och en suppleant. Fullmäktige i riksgäldskontoret utser tre revisorer och tre suppleanter. En revisor och en suppleant utses på bolagsstämman. Ersättningar till styrelseledamot, styrelsesuppleant och revisor som utsetts av Kungl. Maj:t samt till revisor som utsetts av fullmäktige i riksgäldskontoret hestäms av Kungl. Maj:t.

Genom särskilt avtal mellan staten och de enskilda aktieägarna gäller, att dessa inte får överlåta aktierna till annan än staten eller den Kungl. Maj:t godkänner som preferensaktieägare. Vidare har Kungl. Maj:t rätt att för statens räkning inlösa preferensaktierna till parikurs med tillägg av 6,5 % ränta i den mån denna ej guldits genom utdelning.

Det avtal, varigenom monopolrättigheten upplåtits åt Svenska Tobaks Aktiebolaget, innehåller bl. a. bestämmelser om ekonomiska åtaganden dels från bolagets, dels från statens sida. I 5 § förbinder sig bolaget att lämna staten kontant gottgörelse för vissa understödsbelopp, som kan komma att utgå på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 7 juli 1921 (nr 409) angående understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopolets införande nödlidande personer. Genom 11 § åtar sig staten att, om årsvinsten ej förslår till 6,5 % utdelning på preferensaktiekapitalet, tillgodoföra bolaget felande belopp. Återstående bestämmelser i avtalet rör bolagets vinstpolitik, prissättning och förvaltning i övrigt.

Kungl. Maj:t har vidare meddelat *instruktioner* för de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i styrelsen och för den av Kungl. Maj:t förordnade jourhavande revisorn. Av intresse i detta sammanhang är att det åligger styrelseledamöterna att tillse att personalen visas den särskilda hänsyn som betingas av bolagets ställning som ensam arbetsgivare inom tobaksindustrin.

Framställningen

Styrelsen för Svenska Tobaks Aktiebolaget erinrar om att *tobaksmonopolet* infördes i syfte att erhålla ett effektivt skatteinstrument. Efter den 1 juli 1961 har emellertid denna monopolets funktion helt upphört. Skattekontrollen och skatteuppbörden handhas numera av kontrollstyrelsen och generallullstyrelsen. Statsmonopolet kan sålunda upphävas utan ändring av

gällande system för tobaksskattens uttagande. Det anses emellertid givet att eventuella nyetableringar på tillverkarsidan kommer att medföra en viss ökning av arbetsbördan för kontrollstyrelsen och eventuellt behov att skärpa kontrollen. Denna olägenhet kan dock enligt framställningen inte utgöra ett bärande skäl för att bibehålla monolet.

Monopolets enda återstående funktion är att utgöra ett visst konkurrens- skydd för Svenska Tobaks Aktiebolaget, men detta skydd anses komma att sakna praktisk betydelse i den mån den inhemska tillverkningen får arbeta utan tullskydd. Konkurrensen på den svenska marknaden kan nämligen enligt styrelsen under sådana förhållanden bedrivas lika effektivt vare sig varorna tillverkas utom eller inom landet, eftersom transportkostnaderna spelar en oväsentlig roll som kostnadsfördyrande faktor. Den 31 december 1966 försvinner tullarna på tobaksvaror tillverkade inom EFTA. Cigaret- tillverkningen förlorar då praktiskt taget allt skydd, eftersom det så gott som uteslutande är blende cigaretter av amerikansk typ som har marknad i Sverige och huvudparten av de stora amerikanska företagen redan är etablerade inom EFTA. Läget i fråga om rökto- bak är likartat. Importen sker huvudsakligen från EFTA. Av snus och tuggtobak har, trots att tull- frihet rått sedan den 1 januari 1960, praktiskt taget inte någon import före- kommit. I fråga om cigarrer och cigariller kommer huvudparten av importen från Holland. Denna import har ett övervinna relativt höga tullhinder. Det anses emellertid inte osannolikt, att en väsentlig ökning av den relativt obetydliga importen från EFTA kommer att ske genom att tillverkning av holländska märken förläggs inom frihandelsområdet. Sannolikheten för att slopan- det av tillverkningsmonolet skulle medföra etablering av kon- kurrerande tobaksindustri inom landet beräknas emellertid inte vara stor med hänsyn till det höga kostnadsläget i Sverige.

Risken för att Svenska Tobaks Aktiebolaget skulle få konkurrens från inhemska tobaksindustri utgör dock enligt styrelsens mening inte något bä- rande skäl för att bibehålla tillverkningsmonolet. Att upprätthålla ett monopol som inte längre kan motiveras med att det är nödvändigt för att tillgodose det fiskala syfte, för vilket det infördes, eller för att tillvarata andra väsentliga samhällseliga intressen anser styrelsen inte stå i överens- stämmelse med de principer om näringsfrihet och konkurrens på lika villkor som utgör grundvalen för svenskt näringsliv. Några bärande motiv för att bibehålla monolet anses sålunda inte kunna anföras.

Styrelsen finner det inte erforderligt att, om monopollagstiftningen upp- hävs, föreskriva tillståndsprovning för att bedriva tobaksvarutillverkning. Däremot anser styrelsen det vara ur kontrollsynpunkt motiverat att kom- plettera förordningen om *tobaksskatt* med vissa bestämmelser, som nu åter- finns i monopollagen. Sålunda bör vissa former av tillverkning, som inte avser tobaksvaror för försäljning men vid vilken man använder tobaks- råvaror, fortsättningsvis vara underkastade kontroll. Vidare bör endast till-

verkare som är underställd kontrollstyrelsens kontroll få importera rå-tobak, avfall av tobak och arbetad tobak av sådant slag som används för tillverkning av tobaksvaror. Styrelsen föreslår sådana kontrollbestämmelser och vissa påföljdsbestämmelser.

Hittillsvarande *avtal* mellan staten och Svenska Tobaks Aktiebolaget har gällt upplåtelse till bolaget för bestämda tidsperioder av rätten att utöva statens tobaksmonopol. Om bolagets monopolställning upphör och bolaget samtidigt får arbeta i hård konkurrens, måste behovet av ett nytt avtal efter den 31 december 1966, då det nu gällande avtalet utlöper, bedömas från helt andra förutsättningar än förut. Bolaget bör då få bedriva sin verksamhet under samma villkor som gäller för svenskt näringsliv i övrigt. Bolaget bör i princip inte bindas av andra föreskrifter än dem som anges i bolagsordning och aktiebolagslag. Statens och det allmännas intressen anses vara väl tillgodosedda genom statens innehav av aktiemajoriteten i bolaget, genom majoritet i styrelsen för de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna samt genom revisionens sammansättning. I fråga om bolagets skyldighet att gottgöra staten vissa understödsbelopp anser styrelsen, att bestämmelsen därom kan överföras till ett särskilt avtal i likhet med vad som skett beträffande ersättningarna vid importmonopolets införande år 1943. Övriga paragrafer finner styrelsen obehövligen i ett nytt avtal.

Styrelsen erinrar slutligen om de *instruktioner* som meddelats för de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i styrelsen och för den av Kungl. Maj:t förordnade jourhavande revisorn. Styrelsen ifrågasätter om det föreligger anledning att bibehålla dessa instruktioner. Bestämmelsen i instruktionen för styrelseledamöterna om den särskilda hänsynen till personalen, som betingas av bolagets ställning såsom ensam arbetsgivare inom tobaksindustrin, anses sålunda kunna undvaras.

Remissyttrandena

Förslaget att slopa statens tobaksmonopol har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga remissyttrandena.

I fråga om förslaget att i förordningen om tobaksskatt införa vissa kontrollföreskrifter anser *kontrollstyrelsen*, att sådana inte är erforderliga. Beträffande de skatter som utöver tobaksskatten faller inom kontrollstyrelsens förvaltningsområde förekommer inte någon liknande kontroll över de i sammanhanget aktuella råvarorna, exempelvis kakaoböner och kakaosmör vid chokladtillverkning. Styrelsen anser, att skattekontrollen kan fullgöras på ett tillfredsställande sätt enbart med stöd av redan gällande författningsbestämmelser. Icke registrerad tillverkare bör dock, i likhet med vad som nu gäller för registrerad sådan, vara skyldig att vid import av råvaror för tobaksvarutillverkning lämna skriftlig införseluppgift till tull-

myndigheten i den omfattning styrelsen prövar erforderlig. *Generaltullstyrelsen* framför liknande synpunkter.

Generaltullstyrelsen och *Kontrollstyrelsen* tar i sina remissutlåtanden även upp frågan om skattskyldighet vid viss tillverkning av tobaksvaror, som inte är avsedda för försäljning. Såsom framgår av det föregående inträder skattskyldighet för tobaksvaror, som tillverkats inom riket, endast för den som är registrerad. Vidare är endast de tillverkare inom riket som tillverkar för försäljning skyldiga att vara registrerade. Om alltså någon skulle börja tillverka tobaksvaror för annat ändamål än för försäljning, t. ex. som reklamartiklar för det egna företaget, skulle skatt inte kunna tas ut med stöd av förordningen om tobaksskatt, eftersom skattskyldighet aldrig kommer att inträda för vederbörande. F. n. är sådan tillverkning inte tillåten på grund av bestämmelserna i lagen om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror, men om denna upphävs föreligger inte något legalt hinder för att en sådan tillverkning kommer till stånd. Mot bakgrunden härav ifrågasätter *generaltullstyrelsen*, om inte registreringsskyldigheten borde utvidgas till att gälla även detta slag av tillverkning. *Kontrollstyrelsen* ifrågasätter skattskyldighet även för oregistrerad tillverkare men anser det föga sannolikt, att någon tillverkning av här avsett slag skulle komma till stånd.

Generaltullstyrelsen påpekar i sitt yttrande, att lagen om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror innehåller en definition av begreppet tobaksvara, och anser, att det bör övervägas att överföra denna till förordningen om tobaksskatt, om den nämnda lagen upphävs.

I fråga om avtallet mellan staten och Svenska Tobaks Aktiebolaget uttalar *Sveriges Industriförbund*, att man bör bibehålla avtalsbestämmelsen att arvoden till de styrelseledamöter och revisorer, som utsetts av Kungl. Maj:t, skall bestämmas av Kungl. Maj:t. Bestämmelsen anses nämligen garantera de nämnda styrelseledamöternas och revisorerernas oberoende i förhållande till bolaget.

Vad gäller instruktionerna anser *LO* och *TCO*, att skyldigheten för styrelseledamöterna att se till att personalen visas särskild hänsyn bör bibehållas, eftersom bolaget inom överskådlig tid sannolikt förblir ensam arbetsgivare inom tobaksindustrin.

Departementschefen

Tobaksmonopolet avsåg från början såväl import till Sverige som tillverkning i landet men omfattar nu enbart tillverkningen. Monopolet infördes ursprungligen i syfte att erhålla ett effektivt skatteinstrument. Monopolets betydelse i detta hänseende har emellertid numera helt upphört. Dess enda återstående funktion kan sägas vara att utgöra ett visst konkurrenskydd för Svenska Tobaks Aktiebolaget. Detta skydd kommer att sakna praktisk

betydelse i och med att tullskyddet i fråga om importen från EFTA-länderna bortfaller vid utgången av innevarande år. Bolaget har därför föreslagit, att statens monopol på tillverkning av tobaksvaror skall slopas. Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. Även jag förordar att statsmonopolet på tillverkning av tobaksvaror upphävs vid utgången av år 1966.

Tobaksbolagets styrelse har ansett det ur kontrollsynpunkt motiverat att, om monopollagstiftningen upphävs, i förordningen om tobaksskatt införa vissa bestämmelser om kontroll av sådan tillverkning som inte avser tobaksvaror för försäljning och om kontroll av importen av råvaror för tobaksvarutillverkning. Kontrollstyrelsen har i sitt yttrande uttalat, att de ifrågasatta föreskrifterna inte synes erforderliga eftersom skattekontrollen kan fullgöras på ett tillfredsställande sätt med stöd av redan gällande författningsbestämmelser. Den andra beskattningsmyndigheten, generaltullstyrelsen, har framfört liknande synpunkter. I likhet med dessa remissinstanser anser jag, att slopandet av tillverkningsmonopolet inte föranleder ytterligare kontrollbestämmelser i förordningen om tobaksskatt.

Kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen har föreslagit utvidgad uppgiftsskyldighet vid import av råvaror för tobaksvarutillverkning. Bestämmelser i detta hänseende kan meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av 13 § förordningen om tobaksskatt.

I detta sammanhang vill jag även ta upp frågan om beskattning av sådan tillverkning av tobaksvaror, som inte äger rum för försäljning men som ändå sker i större omfattning. Jag vill då erinra om att tillverkningen av tobaksvaror i dag är i hög grad mekaniserad. För att sätta i gång sådan verksamhet torde fordras stora investeringar. Vidare måste man vid tillverkningen ha tillgång till specialutbildad arbetskraft. Med hänsyn härtill bedömer jag i likhet med kontrollstyrelsen det som högst osannolikt att någon skulle starta tillverkning av tobaksvaror i annat syfte än för försäljning. Jag anser mig därför inte f. n. böra föreslå utvidgning av beskattningen i detta hänseende.

Generaltullstyrelsen har påpekat, att den definition av begreppet tobaksvara, som nu finns i lagen om monopol på tillverkning av tobaksvaror, kommer att försvinna om lagen upphävs. Definitionens betydelse synes emellertid vara begränsad till monopollagen. Det torde därför inte vara erforderligt att överföra den till förordningen om tobaksskatt eller annan författning.

Avtalet mellan staten och Svenska Tobaks Aktiebolaget avser upplåtelse till bolaget av monopolrättigheten. I och med att monopolet slopas försvinner därför grunden för avtalet. Några av bestämmelserna i avtalet berör emellertid andra saker. I 5 § förbinder sig sålunda bolaget att gentemot staten svara för vissa understödsbelopp. Bolaget har förklarat sig berett att även i fortsättningen bestrida dessa kostnader. Bolagets åtagande är numera av oväsentlig betydelse och kommer inom en nära framtid att upphöra. Något särskilt avtal för detta ändamål torde därför inte fordras. I 11 § för-

binder sig staten att, om årsvinsten ej förslår till 6,5 % utdelning på preferensaktiekapitalet, tillgodoföra bolaget felande belopp. Bestämmelsen, som har ringa praktisk betydelse, torde kunna slopas i samband med att bolagets ställning som utövare av statens tobaksmonopol upphör. Enligt bolagsordningen tillförsäkras nämligen preferensaktieägarna företrädesrätt vid vinstutdelning. Enligt avtalet mellan dessa och staten — vilket alltjämt bör finnas kvar — äger vidare Kungl. Maj:t rätt att inlösa aktierna till parikurs med tillägg av 6,5 % ränta i den mån sådan inte tidigare erhållits genom utdelning. Skulle preferensaktieägarna inte önska behålla sina aktier efter det att avtalet mellan staten och Svenska Tobaks Aktiebolaget utlöper kan därför aktierna inlösas av Kungl. Maj:t.

Aterstående föreskrifter i avtalet torde med hänsyn till statens genom aktiemajoritet m. m. garanterade inflytande i bolaget vara obehövlige.

I anledning av vad Sveriges Industriförbund anfört angående sättet för bestämmande av arvoden till de styrelseledamöter och revisorer, som förordnats av Kungl. Maj:t, vill jag framhålla, att dessa arvoden enligt min mening liksom i andra bolag av liknande karaktär, där staten har aktiemajoritet, bör bestämmas på bolagsstämma och inte som nu av Kungl. Maj:t.

Under förutsättning att tobaksmonopolet slopas torde sålunda något avtal mellan staten och Svenska Tobaks Aktiebolaget inte behövas efter utgången av år 1966.

Om monopolet på tillverkning av tobaksvaror slopas, ankommer det på Kungl. Maj:t att besluta, i vad mån de särskilda instruktionerna för de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna och den av Kungl. Maj:t förordnade jourhavande revisorn skall bibehållas. I samband därmed bör närmare övervägas vad LO och TCO härutinnan anfört.

Hemställan

Inom finansdepartementet har i enlighet med vad jag anfört upprättats förslag till lag angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror.

Förslaget torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2*¹.

Jag hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Krister Olinder

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har uteslutits här.

Bilaga 1

Avtal
angående utövandet av statens tobaksmonopol

Emellan staten samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet¹, här nedan benämnt bolaget, är följande avtal träffat:

§ 1.

Med föranledande av 1 § i lagen om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror upplåter Kungl. Maj:t å statens vägnar härmed för en tid av sex år från och med den 1 januari 1961 till och med 31 december 1966 åt bolaget utövandet av staten uteslutande tillkommande rättighet att inom riket tillverka tobaksvaror samt att till riket införa råtabak och avfall av tobak ävensom arbetad tobak av sådant slag, som användes för tillverkning av tobaksvaror, med de rättigheter och skyldigheter, som därmed följa, och med iakttagande av de undantag och begränsningar, som i nyssnämnda lag stadgas. För upplåtelse skola i övrigt följande villkor gälla.

§ 2.

Bolaget må icke idka annan rörelse än sådan, som avser tobak och tobaksvaror, eller annan verksamhet än den, som äger samband med sagda rörelse.

§ 3.

Det åligger bolaget:

att under den tid avtalet gäller utöva statens tobaksmonopol på sätt förutsättes i lagen om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror och därvid noggrant uppfylla de förpliktelser, som enligt nämnda lag åligga monolets utövare,

att vid inköp, tillverkning och försäljning av tobaksvaror bedriva verksamheten på sådant sätt, att garanti vinnes för varor av god och jämn beskaffenhet, och att behörig hänsyn tages till den konsumerande allmänhetens smak och vanor,

att vid försäljning av tobaksvaror tillämpa sådana prissättningsgrunder, att, under beaktande av önskvärdheten att undvika alltför ofta återkommande ändringar i prissättningen, bolaget icke beredes större inkomst av rörelsen, än att bolaget efter avskrivning och avsättning till fonder, i den mån sådan avsättning må förekomma, med säkerhet må kunna lämna vederbörlig utdelning å aktiekapitalet, och att vid prissättningen tillse, att den konsumerande allmänheten skyddas mot obehörig fördyring av varorna,

samt att, för vinnande av största möjliga besparing av omkostnader, å alla områden av sin verksamhet handhava rörelsen och anordna driften på det mest rationella och effektiva sätt.

§ 4.

Bolagets skyldighet att till staten erlägga tobaksskatt regleras i förordningen om tobaksskatt.

¹Numera Svenska Tobaks Aktiebolaget.

§ 5.

Bolaget förbinder sig att lämna staten kontant gottgörelse för de understödsbelopp, som kunna komma att utgå på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 7 juli 1921 (nr 409) angående understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopolets införande nödlidande personer eller enligt däremot svarande stadganden.

§ 6.

Staten skall hava rätt att, därest den så påfordrar och erbjuder lika förmånliga villkor, som vid upplåning hos annan kunna erhållas, lämna bolaget kredit intill det belopp, av vilket bolaget har mera stadigvarande behov.

§ 7.

För beredande av frågor, som skola avgöras av styrelsen, ävensom för behandling av andra spørsmål av större betydelse för bolagets verksamhet skall finnas ett direktörsråd. Rådet består förutom av verkställande direktören av två personer, som styrelsen utser, därav minst en bland de av Kungl. Maj:t förordnade styrelseledamöterna. Därjämte deltagar i rådets överläggningar men icke i dess beslut den eller de avdelningschefer, på vilkas handläggning ärendet ankommer. Styrelsen utser ordförande och vice ordförande i rådet, vilket sammanträder på kallelse av ordföranden eller verkställande direktören.

I en av styrelsen utfärdad instruktion bestämmes närmare området för rådets verksamhet. Åtgärd i strid mot något av rådet gjort uttalande må icke vidtagas av verkställande direktören eller annan, med mindre styrelsen godkänner den ifrågasatta åtgärden.

Vid rådets sammanträden skall föras protokoll, varav avskrift omedelbart efter justeringen tillställs samtliga styrelseledamöter och revisorer.

§ 8.

1. Bolaget åtager sig att med belopp, som fastställas av Kungl. Maj:t, gälda ersättningar till styrelseledamot, styrelsesuppleant och revisor, som utsetts av Kungl. Maj:t, samt till revisor, som utsetts av fullmäktige i riksgäldskontoret.

2. Bolaget må ej för å bolagsstämma utsedd styrelseledamot och suppleant bestämma högre ersättning än av Kungl. Maj:t fastställts för av Kungl. Maj:t utsedd styrelseledamot och suppleant.

§ 9.

Bolaget skall till revisorernas disposition ställa erforderliga penningmedel att av dem användas för anordnande av sifferrevision och övrig kontroll, som de pröva nödig.

§ 10.

Bolaget må ej utan Kungl. Maj:ts medgivande självt eller genom dotterbolag förvärva aktie eller andel i annat företag.

§ 11.

Skulle den till utdelning tillgängliga årsvinsten ej förslå till sex och en halv procent utdelning å bolagets preferensaktiekapital, skall staten vara förpliktad att av de enligt § 4 av bolaget till staten erlagda skattemedlen tillgodoföra bolaget så stort belopp, som erfordras för att utdelning å preferensaktierna av sex och en halv procent må kunna ske.

§ 12.

Därest annan än bolaget erhåller rättighet att utöva statens tobaksmonopol för tid efter den, under vilken detta avtal är gällande, skall den nye innehavaren berättigas och förpliktas att övertaga bolagets för rörelsens bedrivande erforderliga tillgångar, såsom varulager, fastigheter, inventarier, förbrukningsartiklar, recepter m. m., ävensom förpliktas att i den mån sådant lämpligen kan ske, bibehålla hos bolaget anställd personal. Vid överlåtelse, som nu sagts, skall värdering av tillgångar, som ifrågakomma till övertagande, i den mån överenskommelse ej kan träffas, hänskjutas till avgörande enligt lagen om skiljemän.

§ 13.

De rättigheter, som på grund av detta avtal tillkomma bolaget, må icke utan statens samtycke å annan överlåtas.

§ 14.

Skulle tvist uppstå mellan staten och bolaget rörande rätta tolkningen av detta avtal, skall dylik tvist avgöras enligt lagen om skiljemän.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 25 april 1966.

N ä r v a r a n d e:

f. d. justitierådet LIND,
justitierådet Y. SÖDERLUND,
regeringsrådet ÅBJÖRNSSON,
justitierådet BRUNNBERG.

Enligt lagrådet den 22 april 1966 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 1 april 1966, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror.*

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av kanslirådet N. O. Lindberg.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Stig Granqvist

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 29
april 1966.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets den 25 april 1966 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 1 april 1966 remitterade förslaget till *lag angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror* och upplyser, att lagrådet lämnat förslaget utan erinran.

I anledning härav hemställer föredraganden, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att anta lagförslaget, och framhåller att hinder inte synes möta mot att ärendet behandlas under riksdagens höstsession.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Göran Sellvall